

14.07.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/2129
Toplantı Tarihi/Sayısı : 25.06.2025/244
Karar Numarası : 2025/386
Başvuran : M.P.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Kamil Koç Otobüsleri Anonim Şirketi
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, şehirler arası seyahat hizmetlerinde engelli bireylere tanınan indirimli bilet hakkından başvuranın yararlandırılmaması sebebiyle ayrımcılık yasağının engellilik temelinde ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. 4/10/2024 tarihinde Bozüyük-Antalya yolculuğu için, Bilecik ili Bozüyük ilçesi otogarında bulunan Kamil Koç Anonim Şirketi (A.Ş.) bilet satış noktasından bilet satın aldığını, bürodaki görevli tarafından 6/10/2024 tarihli Bozüyük-Antalya bilet fiyatının 650 TL olduğunun söylendiğini, akabinde engelli kimlik kartını ibraz ederek engelli indiriminin uygulanmasını talep ettiğini ancak bilet sisteminde engelli indirimi uygulanarak bilet kesilmesinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca bildirilen taban-tavan bilet fiyat tarifesi üzerinden fiyatlandırma yapıldığı gerekçesiyle 639 TL bilet ücreti kesildiğini, bu durumu Bozüyük Belediye Zabıtasına bildirdiğini ve konu hakkında tutanak tutulduğunu,

b. Bunun üzerine Kamil Koç A.Ş. Müşteri Hizmetlerini aradığını ve elektronik posta yolu ile herkese uygulanan bilet fiyatı (650 TL) üzerinden %40 engelli indirimi uygulanmadığını belirterek fazladan tahsil edilen ücretin iade edilmesi ve mağduriyetinin giderilmesini talep ettiğini, talebi üzerine kendisine verilen yanıtta sadece Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bildirilen taban tavan fiyat tarifesi üzerinden indirim yapılabileceği bilgisine yer verildiğini belirtmekte ve mağduriyetinin giderilmemesi nedeniyle engellilik temelinde ayrımcılığa uğradığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Kamil Koç A.Ş.'den alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın bilet satış işlemi sırasında iletmış olduğu engel durumuna ilişkin belgeye istinaden engelli indirimli bilet düzenlendiği,

b. 8/1/2018 tarihli ve 30295 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin 56'ncı maddesinin on birinci fıkrasında "...yaş şartı aranmaksızın en az %40

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

oranında özürlü olduğunu belgeleyen kişiler için bilet ücreti geçerli ücret tarifesi üzerinden 20 koltuktan fazla koltuğa sahip taşıtlar için ise en fazla 2 kişiye geçerli ücret tarifesi üzerinden bilet ücretinde %40 indirim; aynı taşıtla taşınacak engelli yolcu sayısının 20 koltuktan fazla koltuğa sahip taşıtlarda ise 2’den fazla olması halinde her fazla engelli yolcu için, geçerli ücret tarifesi üzerinden bilet ücretinde %30 indirim uygulanır.” düzenlemesinin bulunduğu,

c. Başvuru üzerine yapılan inceleme ve araştırma neticesinde, ilgili seferde başvuran dışında iki engelli yolcunun daha bulunduğu, başvuran için engelli indirimi seçeneğinin aktif hale getirildiği ancak sistemsal hata nedeniyle indirim oranının %27,38 olarak uygulandığının anlaşıldığı,

ç. Yönetmelik’in anılan maddesi gereği, başvurana ait bilet bedelinin ilgili tarihte geçerli tarife fiyatı olan 880-TL üzerinden indirim uygulanarak 639-TL bedelli düzenlendiği, engelli indirimlerinin, muhatap Şirketin yasal yükümlülüklerine uygun olarak Bakanlıkça onaylanan ücret tarife fiyatı üzerinden belirlendiği,

d. Bilet fiyatlarında dönemsel olarak Karayolu Taşıma Yönetmeliği ile tanınan oranlar çerçevesinde indirimler sağlanabileceğinden tüketiciye sunulan fiyatların değişkenlik gösterebildiği, ancak engelli indiriminin ilgili tarihteki tarife fiyatı üzerinden mutlaka gerçekleştirildiği, somut olayda ise sistemsal bir arızadan ötürü bilet bedelinin tarife fiyatı üzerinden yaklaşık %27,38 oranında kaldığı,

e. Söz konusu sistemsal hata nedeniyle eksik hesaplanan indirim nedeniyle başvuran ile iletişime geçilerek fark orana karşılık gelen 23-TL tutarın ödenmesinin teklif edildiği ancak başvuranın ödemeyi kabul etmediği hususları belirtilerek başvurunun reddi talep edilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle:

a. Seyahat etmek istediği firmanın internet sitesinde ve satış bürosunda tüm vatandaşlar için geçerli olan bilet fiyatının 650 TL olarak ilan edildiği, ancak bilet almak üzere firmanın satış bürosundan engelli indirimi uygulanmasını talep ettiğinde kendisine görünürde vatandaşa ilan edilmeyen ve firmanın yalnızca Bakanlığa bildirdiğini iddia ettiği 880 TL’lik bir tarife üzerinden indirim uygulanmak istendiğinin bildirildiği,

b. Karayolu Taşıma Yönetmeliği’nin 56’ncı maddesi uyarınca, en az %40 oranında engelli olduğunu belgeleyen yolculara, geçerli ücret tarifesi üzerinden bilet ücretinde %40 indirim uygulanması gerektiği, Yönetmelik’te geçen “geçerli ücret tarifesi” ifadesinin, muhatap şirketin Bakanlığa bildirdiği ve kamuya açık olmayan bir fiyat değil, tüm yolcular için geçerli olan ve internet sitesi ile satış bürosunda açıkça ilan edilen gerçek satış fiyatı olan 650 TL olduğu,

c. Engelli indirimi talebinde bulunduğu, muhatap tarafından bu fiyatın 880 TL olarak gösterildiği ve bu tutar üzerinden indirim uygulanmaya çalışıldığı, bu şekilde bilet fiyatı indirimsiz 650 TL iken, sözde indirimle gerçekte daha fazla bir tutar olan yaklaşık 696 TL’ye satılmak istendiği, bu durumun da aldatıcı ve ayrımcı bir uygulama olduğu,

ç. Muhatap tarafından kendisine yalnızca 23 TL’lik bir iade teklifinde bulunulduğu, ancak mevzuat gereği kendisine 184 TL tutarında iade yapılması gerektiği, muhatap tarafından yapılan bu uygulamanın engelli bireylere için ayrımcılık teşkil ettiği, nitekim daha önce benzer bir konuda başka bir seyahat firması hakkında Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna yaptığı başvuru sonucunda, 2023/162 sayılı dosyada ihlal kararı verildiği, bunun dışında Kurumun 2022/744, 2023/585 sayılı

kararlarında da benzer ihlallerin tespit edildiği hususları belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kanun önünde eşitlik*" başlıklı 10'uncu maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(...)

Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz."

6. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

" Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

(...)"

7. Anayasa'nın "*Yerleşme ve seyahat özgürlüğü*" başlıklı 23'üncü maddesinin şöyledir:

"Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir. Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak; seyahat hürriyeti, suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek; amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir"

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Tanımlar*" başlıklı 2'nci maddesinin (d) bendine göre; "*Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi*", (f) bendine göre "*Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit şartlarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre şartlarından etkilenen bireyi*" ifade eder.

9. 6701 sayılı Kanun'un "*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel

kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

10. 6701 sayılı Kanun’un “*Ayrımcılık türleri*” başlıklı 4’üncü maddesinin birinci fıkrasında, ayrımcılık türleri; “a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.” olarak sıralanmıştır.

11. Kanun’un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5’inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür.”

12. 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde: “*ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

13. 6701 sayılı Kanun’un “İspat yükü” başlıklı 21’inci maddesi şöyledir:

“Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrası, “*Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.*” hükmünü haizdir. Başvuranın dilekçesinden, 6701 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

15. Mezûr Kanun’un aynı maddesinin ikinci fıkrasında; “*İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.*” hükmü yer almaktadır. Başvuranın ayrımcılık

yasağının ihlali niteliğinde olduğunu iddia ettiği uygulamanın düzeltilmesi için 4/10/2024 tarihinde muhatap Kamil Koç A.Ş. müşteri ilişkilerine e-posta yoluyla başvurduğu görülmüştür. Dolayısıyla başvuranın 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin ikinci fıkrasında aranan ilgili tarafa başvuru şartını yerine getirdiği değerlendirilmektedir. Yapılan inceleme neticesinde başvurunun esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu kanaatine varılmıştır.

16. Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı, insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşmelerin ayrılmaz bir parçası olduğu gibi uluslararası hukukun en üstünde yer alan temel hukuk normu olarak da kabul edilmektedir [Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2019/3404, K. No: 2020/26, 11/2/2020, para. 38]. Ayrımcılık yasağı, Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 2'nci maddesinde *"Herkes yasalar önünde eşittir ve hiçbir ayrım gözetilmeksizin yasalarca eşit derecede korunur. Bu bakımdan yasalar her türlü ayrımı yasaklayacak ve ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka fikir ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statüler gibi her bağlamda ayrımcılığa eşit ve etkili korumayı temin edecektir."* şeklinde yer almaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 14'üncü maddesinde ise *"Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır."* düzenlemesi yer almaktadır.

17. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında; ayrımcılık, objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır. (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48; AİHM, *Okpisz/Almanya*, B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33). Anayasa Mahkemesi (AYM) kararlarında da AİHM içtihatlarına paralel olarak nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılamayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler, Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilmektedir (AYM, *Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58). Dolayısıyla hukuksal durumları aynı olanlara yönelik farklı muamelenin objektif ve makul bir sebebe dayandığı, farklı muamelenin öngörülen meşru amaç ile orantılı olduğu, diğer bir ifadeyle farklı muameleye tabi tutulan kişiye aşırı ve olağanın ötesinde bir külfet yüklenmediği hâllerde eşitlik ilkesi ihlal edilmeyecektir (AYM, *Burcu Reis*, B. No: 2016/5824, 28/12/2021, para. 50).

18. Somut olayda başvuran, % 47 oranında engelli bir birey olduğunu, bu kapsamda Kamil Koç A.Ş tarafından sağlanan şehirler arası ulaşım hizmetinden yararlanarak 6/10/2024 tarihinde Bozöyük'ten Antalya'ya gitmek için Bozöyük Otobüs Terminali'nde bulunan satış bürosundan 4/10/2024 tarihinde bilet satın aldığını, o tarihte herkese uygulanan bilet fiyatının 650 TL olduğunu, engel durumu nedeniyle %40 engelli indiriminden faydalanma hakkı bulunduğunu, ancak muhatap Şirket tarafından bilet sisteminde engelli indirimi uygulanarak bilet kesilmesi esnasında Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca bildirilen taban-tavan bilet fiyat tarifesi üzerinden fiyatlandırma yapıldığı gerekçesiyle 639 TL bilet ücreti uygulandığını ve ilgili mevzuat uyarınca engellilere uygulanması gereken indirimin kendisine eksik uygulanması sebebiyle ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini iddia etmektedir.

19. Muhatap Şirket tarafından cevabi yazıda ise, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından

onaylanan ücret tarifesine göre Bozöyük-Antalya arası bilet fiyatının 850 TL olduğu, engelli yolcular için yapılacak indirimin Bakanlık tarafından düzenlenen ücret tarifesinde uygulandığı, ilgili seferde başvuran dışında 2 engelli yolcu daha bulunduğu, bu durumda ilgili mevzuat uyarınca geçerli ücret tarifesinden bilet ücretinde %30 indirim uygulanması gerektiği, ancak somut olayda sistemsel bir arızadan ötürü başvurana uygulanan indirim oranının bilet bedelinin tarife fiyatı üzerinden yaklaşık %27,38'i oranında kaldığının tespit edildiği, eksik hesaplanan indirim nedeniyle başvuran ile iletişime geçilerek fark orana karşılık gelen 23-TL tutarın ödenmesinin teklif edildiği ancak başvuranın kabul etmediği, bu nedenle ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği hususları ileri sürmektedir. Somut olayda başvuran engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini ileri sürdüğünden başvurunun engelliliğe ilişkin genel esaslar ve düzenlemeler çerçevesinde incelenmesi gerekmektedir.

20. Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin (EHİS) "Amaç" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"Bu Sözleşme'nin amacı, engellilerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik ve temin etmek ve insanlık onurlarına saygıyı güçlendirmektir. Engelli kavramı diğer bireylerle eşit koşullar altında topluma tam ve etkin bir şekilde katılımlarının önünde engel teşkil eden uzun süreli fiziksel, zihinsel, düşünsel ya da algısal bozukluğu bulunan kişileri içermektedir."

21. EHİS'in "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesine göre engelliliğe dayalı ayrımcılık, "siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamaktadır. Engelliliğe dayalı ayrımcılık makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dâhil her türlü ayrımcılığı kapsar." şeklinde tanımlanmıştır.

22. Ulusal hukukumuzda engelliliğe dayalı ayrımcılık 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ve 6701 sayılı Kanun'da EHİS ile uyumlu olarak düzenlenmiştir. 5378 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde doğrudan ayrımcılık, "Engelliliğe dayalı ayrımcılık temeline dayanan ve engellinin hak ve özgürlüklerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını engelleyen, kısıtlayan veya zorlaştıran her türlü farklı muamele" şeklinde; engelliliğe dayalı ayrımcılık ise "Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlama" şeklinde tanımlanmıştır.

23. 5378 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık" başlıklı 4/A maddesi şöyledir: "Doğrudan ve dolaylı ayrımcılık dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaktır. Eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirler alınır. Engellilerin hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını sağlamaya yönelik alınacak özel tedbirler ayrımcılık olarak değerlendirilemez."

24. 5378 sayılı Kanun'un "Topluma dâhil olma" başlıklı 4/B maddesi, "Engellilerin toplumdan tecrit edilmeleri ve ayrı tutulmaları önlenir. Engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda

bağımsız olarak toplum içinde yaşamaları esas olup, özel bir yaşama düzenine zorlanamazlar. Engellilerin topluma dâhil olmaları ve toplum içinde yaşamaları amacıyla bireysel destek hizmetleri de dâhil olmak üzere ihtiyaç duydukları toplum temelli destek hizmetlerine erişimleri sağlanır.” hükmünü içermektedir.

25. EHİS ve 5378 sayılı Kanun ile engelli bireylerin topluma tam katılımının sağlanması ve onların toplumun diğer kesimleriyle eşit şekilde temel haklardan yararlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda eşitliğin sağlanması için çeşitli politika, düzenleme ve uygulamaların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Zira AİHM'e göre, Avrupa Konseyi üyesi devletlerin ayrımcılık yapmama konusundaki negatif yükümlülüklerinin yanı sıra bazı koşullar altında AİHS'in 14'üncü maddesi kapsamında ayrımcılığı önleme, durdurma veya cezalandırma konusunda pozitif yükümlülükleri de bulunmaktadır (AİHS'in 14. Maddesi ve Sözleşme'ye Ek 12 No.lu Protokol'ün 1. Maddesine İlişkin Rehber, s. 13, para. 41). AYM'ye göre ise Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez (AYM, 2009/47, K. 2011/51, 17/3/2011, s. 2, para. 5).

26. Yine EHİS'in 18'inci maddesinde de taraf Devletlerin, engellilerin diğer bireylerle eşit koşullar altında seyahat ve yerleşim yerini seçme özgürlüğünü kabul ettiğine vurgu yapılmıştır. EHİS'in 20'nci maddesine göre ise Taraf Devletlerin engellilerin olanaklar çerçevesinde azami ölçüde bağımsız hareket edebilmesini sağlamak için etkin bir şekilde gerekli tüm tedbirleri alacağı ifade edilmiştir. Engellilerin istedikleri şekil ve zamanda karşılanabilir bir maliyetle hareket edebilmelerinin kolaylaştırılması da alınması gereken bu tedbirler arasında sayılmıştır. Engelli bireylerin şehirler arası yolculuklarda indirimli bilet kullanması uygulamasının da bu kapsamda değerlendirilmesi gerekmektedir. Engellilerin toplumsal hayata diğerleriyle eşit bir şekilde tam ve etkin katılımlarını sağlamaya yönelik bu uygulama hayata geçirilirken, uygulayıcıların üzerlerine düşen yükümlülükleri yerine getirmeleri büyük önem taşımaktadır (TİHEK, B. No:2023/477, 31/7/2023, para. 29.).

27. Benzer şekilde 6701 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında ulaşım hizmeti sunan özel hukuk tüzel kişilerinin yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmak üzere başvurmuş kişi aleyhine ayrımcılık yapılamayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu nedenle muhatap Şirketin de şehirlerarası ulaşım faaliyeti yürütmesi nedeniyle engelli bireyler için tanınan indirimli bilet hakkını gereği gibi uygulaması ve engelli bireylere yönelik ayrımcı muamele oluşturabilecek tavır ve tutumlardan uzak durması beklenmektedir (TİHEK, B. No: 2023/1049, K. No: 2024/404, 21/5/2024, para. 32).

28. Kara yolu ile yapılan şehirler arası ulaşım kapsamında engelli kişilerin sahip olduğu haklara ilişkin düzenlemeler mevzuatımızda yer almaktadır. Bu açıdan 8/1/2018 tarihli ve 30295 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin şehirler arası otobüs hizmetlerinde geçerli olmak üzere en az % 40 oranında engelli olduğunu belgeleyen kişiler için uygulanması kararlaştırılan indirimle dair "Ücret tarifeleri" başlıklı 56'ncı maddesinin on birinci fıkrasının, engelli bireyler tarafından ulaşım hizmetlerinin mali yönden erişilebilirliğinin sağlanması adına kabul edildiği

söylenilecektir. Söz konusu düzenlemeye göre “Yetki belgesi sahipleri, en az %40 oranında engelli olduğunu belgeleyen kişilere; 20 koltuğa kadar olan taşıtlar için 1 kişiye, 20 koltuktan fazla koltuğa sahip taşıtlar için ise en fazla 2 kişiye, geçerli ücret tarifesi üzerinden bilet ücretinde %40 indirim uygular. Ancak, aynı taşıtla taşınacak engelli yolcu sayısının 20 koltuğa kadar olan taşıtlarda 1’den fazla, 20 koltuktan fazla koltuğa sahip taşıtlarda ise 2’den fazla olması halinde, her fazla engelli yolcu için, geçerli ücret tarifesi üzerinden bilet ücretinde %30 indirim uygulanır.”

29. Düzenlemeyle kara yolu ile yapılacak şehirler arası ulaşım hizmetlerinde engelli yolculara geçerli ücret tarifesi üzerinden belirli şartlar çerçevesinde indirim yapılması hükme bağlanmıştır. Bu bakımdan, başvuranın iddialarının aksine engelli yolculara yapılacak indirimin genel kampanyalı fiili fiyat üzerinden değil, 880 TL tutarındaki geçerli ücret tarifesi üzerinden yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Öte yandan, yapılacak indirim oranının tespitinde yolculuk yapılan taşıtın kapasitesi ve engelli yolcu sayısı belirleyici olmaktadır. Bu doğrultuda muhatap Şirketten, 6 Ekim 2024 Pazar 14:30 Bozöyük - Antalya seferine ilişkin olarak kullanılan taşıtın koltuk sayısı ile engelli yolcu sayısını da içeren yolcu bilgisinin yazılı görüş ile birlikte Kurumumuza gönderilmesi talep edilmiştir. Muhatap tarafından sunulan yazılı görüş ekinde bilet işlem detayı, indirimli engelli bileti ile detaylı yolcu listesine yer verilmiştir.

30. Taraflarca sunulan belgeler incelendiğinde; adı geçen seferde kullanılan TR... plakalı taşıtın 20 den fazla koltuk kapasitesine sahip olduğu, başvuranla birlikte 3 engelli yolcunun bulunduğu, bu çerçevede başvuranın satın aldığı bilet ücretinde geçerli ücret tarifesi üzerinden %30 indirim uygulanması gerektiği, ancak başvurandan 639 TL tutarında bilet ücreti tahsil edildiği bu rakamın ise yaklaşık olarak %27,38 oranında bir indirime tekabül ettiği anlaşılmıştır. Başvurana mevzuatta öngörülenden daha az bir indirimin uygulanmasının ayrımcılık yasağının ihlaline sebebiyet vereceği kabul edilmekle birlikte somut olayda muhatap tarafından söz konusu yanlışlığın telafi edilmesi adına başvurana aradaki ücretin ödenmesinin talep edildiği ancak başvuran tarafından kabul edilmediği anlaşılmıştır. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde şehirler arası kara yolu taşımacılığı kapsamında engelli bireyler için geçerli ücret tarifesi üzerinden uygulanması gereken indirim açısından muhatap Kurum tarafından gerekli sorumluluğun yerine getirildiği, başvuran hakkında tesis edilen işlemlerde engellilik temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

25/6/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi
(İzinli)